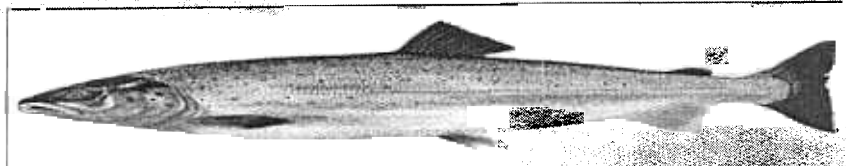

MORGENBLADET

politisk analyse

Redd verdens fiskebestander

Veggis: Hvis laksen bare får vegetarisk føde, som soyaprodukter, vokser den ikke til, men får samme smak og utseende som tofu. Hel laks tegnet av Pål Thomas Sundhell. © Seafood

MILJØ

Daniel Pauly

Daniel Pauly er fiskeriprofessor ved Fisheries Centre, University of British Columbia, Vancouver

Det er vanskelig å være annet enn pessimistisk på vegne av verdens fiskebestands fremtid. Globalt har fiskefangsten, som økte raskt etter andre verdenskrig, stoppet opp mot slutten av 1980-tallet. Siden har det gått nedover. Det vil bli vanskelig å stanse denne nedgangen.

Den raske utarmingen av fiskebestanden er et uunnvælig resultat av avansert industrideknologi, anbestanden samtidig mindre maritime selen stiger med økende folketall og inntekstnivåer. I industrialiserte land har denne nedgangen så langt vært kamouflert gjennom tilgang til nye produkter, som oppdrettslaks, og gjennom massiv fiskeimport fra utviklingsland.

Men overfiske har blitt et alvorlig problem også i utviklingslandene. Dermed står fiskerinæringen globalt overfor vanskelige endringer i nær fremtid. En klar indikator på problemet er den økende tendensen til at man fanger fisk og skalldyr fra bunnen av næringskjeden, ofte byttet til de store fiskene som får var målet.

Dette gir oss lavkvalitetsstatninger for den høykvalitetsfiske vi en gang var vant til, og det vil før eller siden føre til at vi fanger plankton og maneter. Ja, maneter, som den gang var en spesialitet i Øst-Asia. Dette er et problem som også fanges i Atlanterhavet og eksporteres på tvers av kontinentene.

er i bruk – hovedsakelig bunntrolere – som bokstavelig talt river opp det miljøet fisken er avhengig av. Det ser derfor ut til at noen fiskebestander som blir utnyttet på denne måten, ikke tar seg opp igjen, uavhengig av kvoter eller andre reguleringer av fangsten.

Oppdrett av fisk og andre maritime organismer kunne i prinsippet kompensert for den fremtidige mangelen. Men oppdrett omfatter to fundamentalt ulike former for operasjoner.

Den ene typen er oppdrett av planteetere som østers og muslinger, eller ferskvannsfisk som karpe og tilapia. Den baserer seg på planter (plankton, noen ganger tilsatt biprodukter fra jordbruket til ferskvannsfisken) for å generere et netto tillegg til den sjømaten som blir tilgjengelig for forbrukeren. Fordi denne typen oppdrett er mest utbredt i utviklingsland (hovedsakelig Kina, men også Filippinene og Bangladesh), sørger den for billige animalske proteiner akkurat der behovet er.

Den andre formen for oppdrett innebærer oppaling av kjøttetende fisk som laks eller sjørrett, og i økende grad oppfeding av vill tunfisk i fangenskap. Hvis laksen bare får vegetarisk føde, som soyaprodukter, vokser den ikke til, men får samme smak og utseende som tofu. Når det gjelder tunfisken, er det ingen vits i så mye som å prøve å gi den annet enn fisk.

Jo flere slike oppdrettsanlegg, jo mindre billig fisk som sardiner, sild, makrell og ansjos blir igjen som mennesker kan kjøpe og spise. Oppdrett av kjøttetende fisk øker heller sannsynligheten på villbestandene. Industrilandene, der slik oppdrett dominerer, har importert

Industrilandene importerer store mengder av fiskemat i form av fisk fanget i utviklingsland.

Fiskeindustrien er ikke selv i stand til å reversere utviklingen mot bunnen av næringskjeden, tross argumenter fra kommentatorer som burde vite bedre. I sin siste bok, *The Skeptical Environmentalist*, siterer for eksempel den danske analytikeren Bjørn Lomborg data samlet inn av FNs matvareprogram (FAO) som viser at den globale fiskefangsten øker. Lomborg bruker disse tallene til å hevde at hvis fangsten øker, må det også stå bra til med de underliggende økosystemene, tross ekspertenes advarsler.

Men Lomborg tar feil, og ekspertene har rett. Vi vet nå at den tilsynelatende økningen i globale fiskefangster på 1990-tallet skyldtes massiv overrapportering fra Kina til FAO. Vi vet også at fiskefangsten kan holde seg høy (og gjør det faktisk vanligvis) samtidig som bestanden kollapser. Et eksempel er torsken utenfor det østlige Canada, som gav god avkastning inntil fisket måtte legges ned fordi det rett og slett var tomt for fisk.

Men overfiske er ikke hele historien. Mange former for teknikk

store mengder av fiskemat i form av fisk fanget i utviklingsland.

En årsak til at fiskeoppdretterne slipper unna med dette, er at publikum antar at alle former for oppdrett er like, og at de alle bidrar til den globale fiskebestanden. Det er rett og slett ikke tilfelle.

Fiskeriene kan fortsatt reddes, men bare hvis de omformes fra å være en kilde til konstant behov for fisk til en stadig voksende befolkning, til å bli en tilbyder av et sunt supplement til en kornbasert diett. En slik omdannet fiskerinæring vil være mindre og vil måtte basere seg på fisk som beveger seg ut av maritime reservater. Vi må opprette beskyttede havområder, slik at de maritime økosystemene og artene i dem kan gjenvinne sin tidligere overflod og igjen dele den med oss.

Daniel Pauly forsker på prosjektet «Sea Around Us», som studerer den globale fiskerinæringens innvirkning på maritime økosystemer.

Oversatt av Tonje Merete Viken
© Project Syndicate, juli 2003